

ТОШКЕНТ ОҚШОМИ

Газета 1966 йил 1 июлдан чиқа бошлаган

ШАҲАР ИЖТИМОЙ-СИЁСІЙ КУНДАЛИК ГАЗЕТАСИ

№ 13 (14.064)

Баҳоси эркин нарҳда

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ ШАВКАТ МИРЗИЁЕВНИНГ ОЛИЙ МАЖЛИСГА МУРОЖААТНОМАСИ

Хурматли депутатлар ва сенаторлар! Азиз юртдошлар! Мухтарам меҳмонлар! Хонимлар ва жаноблар! Жонажон Ўзбекистонимиз янги ўн йилликка қадам қўймоқда. Эришган натижаларимиз тарихга айланиб, олдимизда янги-янги ўзгаришларни амалга ошириш бўйича улкан вазифалар ва имкониятлар пайдо бўлмоқда. Шу боис, бугун Сизлар билан биргаликда мамлакатимизни 2020 йил ва келгуси 5 йилда ривожлантириш бўйича, устувор йўналиш ва вазифаларни белгилаб олишимиз лозим.

Яқинда "Янги Ўзбекистон – янги сайловлар" шiori остида бўлиб ўтган сайловлар натижасида республикамизда демократик ислохотларни юқори босқичга олиб чиқиш учун зарур бўлган янги сиёсий муҳит вужудга келди.

Сайловлар очик-ойдин, халқро стандартлар асосида ўтказилгани назорат қилиш учун 50 га яқин давлатдан ҳамда 10 та халқро ташкилотдан 825 нафар кузатувчи иштирок этди. Биринчи марта Европада Хавфсизлик ва ҳамкорлик ташкилотининг Демократик институтлар ва инсон ҳуқуқлари бўйича бюросининг 316 кишилик тўлақонли миссияси билан яқин ҳамкорлик қилдик.

Халқро кузатувчилар сайловлар эркин рақобат муҳитида, сиёсий партиялар ўртасидаги қизгин тортишув ва баҳс-мунозаралар шароитида ўтганини, бу жараёнда оммавий ахборот воситаларининг роли сезиларли даражада ошганини алоҳида эътироф этдиклар.

Барча халқро кузатувчиларга сайлов жараёнлари ҳақидаги хабарларни ва тасвирларни учун бутун халқимиз номидан самимий миннатдорчилик билдираман.

Биз албатта ушбу тасвирларнинг ҳар бирини чуқур ўрганиб, тегишли дастур қабул қилиб, амалиётга кенг жорий этамиз. Бу борада сайлов комиссиялари ва аҳолининг сайлов маданиятини юксалтириш, сиёсий партияларнинг ўз электорати билан ишлаш тизимини янада такомиллаштириш, партияларнинг сиёсий фаолигини ошириш олдимизда турган муҳим масалалардан биридир.

Шу билан бир қаторда, маҳаллий кенгашларга сайлов ўтказишнинг уч погонали тизимини оптималлаштириш, бунда туман ва шаҳар сайлов комиссиясининг ролини оширишга алоҳида эътибор қаратиш лозим.

Парламент ва Марказий сайлов комиссияси сайлов яқунлари бўйича режалаштирилган вазифаларни амалга ошириш учун яқин ҳамкорликда иш олиб бориши зарур бўлади.

Барча депутат ва сенаторларга, уларнинг тимсолида бутун Ўзбекистон халқига мурожаат қилиб айтмоқчиман: демократик ислохотлар йўли – биз учун яқинда яна ва энг тўғри йўллар. Бу борада биз ҳар кун ишлашимизда, ҳориждаги илгор тажрибаларни чуқур ўрганиб, ҳаётимизни, иш услубимизни янгилашга ҳаракат қилмоқдамиз.

Биз янги Ўзбекистонимиз халқимиз билан биргаликда барпо этамиз, деган улуғвор мақсадни ўз олдимизга қўйганмиз. Бу борада "Жамият – ислохотлар ташаббускори" деган янги ғоя кундалик фаолиятимизга тобора чуқур қираб бормоқда.

Ислохотларнинг амалий натижадорлигини оширишда, жойларда янги ташаббусларни илгари суришда аҳолиимизнинг янада фаолроқ, янада ташаббускор бўлишига эришмоғимиз лозим.

Энг асосийси, бу ислохотлар натижасида халқимиз учун фаровон ва муносиб турмуш шароитини яратиб беришимиз керак. Одамларимиз етарли даромад топиши учун энг қулай бизнес ва инвестиция муҳитини шакллантириб, янги-янги корхоналар ва иш жойларини қўйиштиришимиз зарур. Бу ғоят долзарб ишларни ўзимиз қилмасак, ҳеч ким бизга четдан келиб қилиб бормаيدди.

Халқимиз шунга яқин билиши керак: олдимизда узок ва машаққатли йўл турибди. Барчамиз жипслашиб, тинимсиз ўқиб-ўргансак, ишимизни мукамал ва унумли бажарсак, замонавий билимларни эгаллаб, ўзимизни аямасдан олдинга интилсак, албатта, ҳаётимиз ва жамиятимиз ўзгаради.

Мен бунга қатъий ишонаман ва бу фикрни сизлар ҳам қўллаб-қувватлайсизлар, деб ўйлайман.

Хурматли қўшма мажлис иштирокчилари! Халқимизнинг фидокорона меҳнати билан 2019 йил – "Фаол инвестициялар ва ижтимоий ривожланиш йили" да салмоқли натижаларга эришдик. Барча соҳалардаги ижобий натижалар қаторида инвестициялар ҳажми ҳам сезиларли даражада ошди.

Айниқса, тўғридан-тўғри ҳорижий инвестициялар 4,2 миллиард долларни ташкил этди. 2018 йилга нисбатан – мана шу рақамга эътиборингизни қаратмоқчиман – 3,1 миллиард долларга ёки 3,7 баробар ўсди. Инвестицияларнинг яқин ички маҳсулотдаги улуши 37 фоизга етди.

Мамлакатимиз илк бор халқро кредит рейтингини олди ва жаҳон молия базориди 1 миллиард долларлик облигацияларини муваффақиятли жойлаштирди. Иқтисодий ҳамкорлик ва ривожланиш ташкилоти томонидан Ўзбекистоннинг кредитни доир тавассулчилик рейтингини охириги 10 йилда биринчи марта яқшиллади.

Энергетика, нефть-газ, геология, транспорт, йўл қурилиши, қишлоқ ва сув ҳўжалиги, ичимлик суви ва иссиқлик таъминоти ҳамда бошқа қатор тармоқларда чуқур тарихий ислохотлар бошланди. Саноатнинг 12 та етакчи тармоғида модернизациялаш ва рақобатдошликни қучайтириш дастурлари жадал амалга оширилмоқда. Натижада ўтган йили иқтисодий ўсиш 5,6 фоизни ташкил этди. Саноат маҳсулоти ишлаб чиқариш ҳажми 6,6 фоизга, экспорт – 28 фоизга қўлайди. Олтин-валюта захираларимиз 2019 йил давомида 2,2 миллиард долларга ортиб, 28,6 миллиард долларга етди.

Қишлоқ ҳўжалигида фермер ва деҳқонларнинг манфаатдорлигини ошириш борасидаги ўрганиш ва иланишларимиз давом этмоқда. Соҳага илгор технологиялар ва кластер тизими жорий этилмоқда.

Тадбиркорликни кенг ривожлантириш ва бу соҳа учун янги шароитлар яратишга барча имкониятларимизни сарфарбар этишимиз. "Хар бир оила – тадбиркор" дастури доирасида ўз бизнесини бошлаётган оилаларга 5,9 триллион сўм кредитлар ажратилди.

Янги солиқ сиёсати доирасида иш ҳақиға солиқ юки 1,5 баробар камайтирилди. Натижада расмий секторда ишлаётганлар сони илгари давомида 500 минггага қўлайди.

Қўшилган қиймат солиғи ставкаси 20 фоиздан 15 фоизга туширилди. Бунинг ҳисобидан ўтган йили солиқ тўловчилар иктиёрида 2 триллион сўм қолди. Жорий йилда бу рақам 11 триллион сўмни ташкил этиши кутилмоқда. Бир йилда тадбиркорлар иктиёрида шунча маблағ қолиши, албатта, улгарга ўз бизнесларини ривожлантириш учун жуда катта қўшимча имкониятлар яратди.

Ислохотларимиз натижасида ўтган йили 93 мингга ёки 2018 йилга нисбатан қарий 2 баробар кўп янги тадбиркорлик субъектлари ташкил этилди.

Жаҳон банкининг "Бизнес юритиш" рейтингига 7 поғона кўтарилиб, бизнесни рўйхатга олиш кўрсаткичи бўйича дунёнинг 190 та давлати орасида 8-ўринни эгаллади ва энг яқин ислохотчи давлатлар қаторидан жой олди.

Шунингдек, 86 та давлат фуқароларига визасиз ва 57 та давлат фуқароларига соддалаштирилган виза режими жорий этилиши натижасида ўтган йили юртимизга 6,7 миллион нафар ҳорижий сайёҳ ташриф ёқурди. Бу 2016 йилга нисбатан 4,7 миллион нафарга ёки 3,3 баробар кўп демекдир.

Мақтабгача таълимни ривожлантириш борасида бошланган ислохотларимиз натижасида ўтган йили 5 минг 722 та давлат, хусусий, оилавий болалар боғчалари ташкил этилди. Шунинг ҳисобидан фарзандларимизни мақтабгача таълим билан қамраб олиш даражаси бир йил давомида 38 фоиздан 52 фоизга кўтарилди.

2019 йилда мутлақо янгича мазмун ва шаклдаги 4 та Президент мактаби, 3 та Ижод мактаби иш бошлади. Олий таълимни ривожлантириш учун ўтган йили 19 та янги олий ўқув юрти, жумладан, 9 та нуфузли ҳорижий университетнинг филиали очилди. Етакчи ҳорижий университетлар билан ҳамкорликда 141 та қўшма таълим дастури бўйича кадрлар тайёрлаш йўлга қўйилди. Олий таълим муассасаларига жами 146 минг 500 нафар ёки 2016 йилга нисбатан 2 баробар кўп талаба ўқишга қабул қилинди.

Ишлаётган пенсионерларга пенсияни тўлиқ тўлаш тарлаб жорий этилди. Ижтимоий ёрдамга муҳтож ва эҳтиёжман аҳоли учун нафақа миқдори 2 баробар қўлайитрилди. Соғлиқни сақлаш соҳасида давлат муассасалари билан бир қаторда хусусий тиббиёт йўналиши ҳам жадал ривожланимиз. Даволаш фаолияти турлари 50 тадан 126 тага қўлайитрилди, қатор имтиёзлар берилгани туфайли ўтган йили 634 та хусусий тиббиёт муассасаси ташкил этилди.

"Обод қишлоқ" ва "Обод маҳалла" дастурлари доирасида 479 та қишлоқ ва овулда, шаҳарлардаги 116 та маҳаллада кенг қўламли қурилиш ва ободонлаштириш ишлари бажарилди. Бунга 6,1 триллион сўм ёки 2018 йилга нисбатан 1,5 триллион сўм кўп маблағ сарфланди. Қишлоқ жойларда – 17 минг 100 та, шаҳарларда – 17 минг 600 та, жами 34 минг 700 та ёки 2016 йилга нисбатан салкам 3 баробар кўп арзан ва шинам уйлар қурилди. Кам таъминланган ва уй-жой шароитини яқшилашга муҳтож 5 мингта оилага, жумладан, ногиронлиги бўлган аёлларга ипотека кредити асосида арзон уй-жой сотиб олиш учун 116 миллиард сўмдан зиёд бошланғич бадал тўлаб берилди.

Амалга ошираётган ислохотларимиз жаҳон ҳамжамияти томонидан муносиб баҳоланмоқда. Хусусан, дунёдаги нуфузли нашрлардан бири – "Экономист" журнали Ўзбекистонни 2019 йилда ислохотларни энг жадал амалга оширган давлат – "Йил мамлакатини" деб эътироф этди. Бундай баҳо барчамизга чексиз ғурур, ифтихор ва куч бағишлайди, янги марраларга руҳлантиради, десам, ўйлайманки, сизлар ҳам бу фикрни қўллаб-қувватлайсизлар.

Ўзиз ватандошлар! Айтган йили амалга оширган ишларимизни танқидий таҳлил қилиб, қуйидаги хулосаларни алоҳида таъкидлаб ўтмоқчиман.

Биринчидан, барча даражадаги раҳбарлар, эришилган дастлабки илғор кўрсаткичларга махлиб бўлиб, хотиржамликка асбоб берилмаслиги керак.

Янги Парламент ва ҳукуматнинг келгуси 5 йилдаги фаолиятининг пировард мақсади – Ўзбекистонда яшаётган кўп миллатли халқимиз ҳаётини юксалтиришдан иборат бўлиши шарт.

Шу муносабат билан депутатларимизга мурожаат қилиб, шунга айтмоқчиман: сайловлида учрашувларда аҳоли томонидан кўтарилган долзарб масалаларни ҳал этиш бўйича ақл дастур ва "йўл харитаси"ни ишлаб чиқиш ҳамда уларни мутасадди идоралар билан ҳамкорликда тўлиқ амалга ошириш зарур. Аҳ ҳолда, сизларга ишонч билдирган сайловчилар олдида депутатнинг обрўси бўлмайди, партиянинг макъеи тушиб кетади. Чунки бугун халқимизнинг тафаккури ҳам, дунёқараши ҳам, талаб ва эҳтиёжлари ҳам бутунлай ўзгаради. Халқимиз ҳаммадан зийрак ва улугдир.

Иккинчидан, бошқарув тизими сифатини оширишда "Халқ давлат органларига эмас, балки давлат органлари халққа хизмат қилиши керак" деган асосий тамойилни амалда тўлиқ таъминлаш бўйича ҳали кўп иш қилишимиз зарур.

Виртуал ва Халқ қабулхоналарига йилга 1 миллиондан зиёд мурожаат келиб тушаётгани халқ билан мулоқоти янги босқичга олиб чиқиши талаб этади.

Энди давлат идоралари раҳбарлари ва ҳокимларнинг ушбу мурожаатларни қай даражада ҳал этаётгани бўйича ҳисоботини парламент ва халқ депутатлари кенгашларида мунтазам эшитиш тизими йўлга қўйилди.

Маҳаллий бюджетларнинг қўшимча даромадини тақсимлаш, нафақа олувчиларни адолатли белгилаш, ижро органлари раҳбарлари ишига баҳо бериш бундан буён Халқ қабулхоналарига келиб тушаётган мурожаатлар таҳлили асосида амалга оширилади.

Хар бир депутат Халқ қабулхоналари билан доимий ишлаб, ўз ҳудудида яшаётган аҳоли муаммоларини ечишда фаол иштирок этиши, одамларнинг дарду ташвишларини тинглаши керак. Шунда депутатлар ўз сайловчиларига берган вадалари устидан чиқадки, халқнинг ишончини оқлайди, меҳрини қозонади. Шунда мен ҳам нафақат Президент, балки олдий сайловчи сифатида сизлардан жуда миннатдор бўлар эдим.

Учинчидан, биз Ўзбекистонимиз ривожланган мамлакатга айлантириши мақсад қилиб қўйган эканмиз, бунга фақат жадал ислохотлар, илм-маърифат ва инновация билан эриша оламиз.

Бунинг учун, авваламбор, ташаббускор ислохотчи бўлиб майдонга чиқадиган, стратегик фикр юритадиган, билимли ва малакали янги авлод кадрларини тарбиялашимиз зарур. Шунинг учун ҳам бағчанан бошлаб олий ўқув юртига – таълимнинг барча бўғинларини ислох қилишни бошладик.

Нафақат ёшлар, балки бутун жамиятимиз аъзоларининг билими, савиясини ошириш учун аввало илм-маърифат, юксак маънавият керак. Илм йўқ жойда қолоқлик, жаҳолат ва албатта, тўғри йўлдан адашиш бўлади.

Шарқ донишмандлари айтганидек, "Энг катта бойлик – бу ақл-заковат ва илм, энг катта мерос – бу яқини тарбия, энг катта қашшоқлик – бу билимсизликдир!"

Шу сабабли ҳаммамиз учун замонавий билимларни ўзлаштириш, чинакам маърифат ва юксак маданият эгаси бўлиш улдузлик ҳаётий эҳтиёжга айланиши керак.

Тараққиётга эришиш учун рақамли билимлар ва замонавий ахборот технологияларини эгаллашимиз зарур ва шарт. Бу бизга юксалишнинг энг қисқа йўлидан бориш имкониятини беради. Зеро, бугун дунёда барча соҳаларга ахборот технологиялари чуқур кириб бормоқда.

Юртимиз "Халқро ахборот коммуникация технологияларини ривожлантириш индекси" бўйича 2019 йилда 8 поғонага кўтарилган бўлса-да, ҳали жуда ҳам орқадамиз. Аксарият вазирлик ва идоралар, корхоналар рақамли технологиялардан мутлақо йирок, десак, бу ҳам ҳақиқат.

Албатта, рақамли иқтисодиётни шакллантириш керакли инфратузилма, кўп маблағ ва меҳнат ресурсларини талаб этишини жуда яқин биламиз. Бирок, қанчалик қийин бўлмасин, бу ишга бугун киришмасак, қачон киришимиз?! Эртага жуда кеч бўлади. Шу боис, рақамли иқтисодиётга фаол ўтиш – келгуси 5 йилдаги энг устувор вазифаларимиздан бири бўлади.

Рақамли технологиялар нафақат маҳсулот ва хизматлар сифатини оширади, ортиқча харажатларни камайтиради. Шу билан бирга, мени жуда қаттиқ ташвишга соладиган ва безовта қиладиган энг оғир иллат – коррупция балосини йўқотишда ҳам улар самарали воситадир. Буни барчамиз теран англаб олишимиз даркор.

Давлат ва жамият бошқаруви, ижтимоий соҳада ҳам рақамли технологияларни кенг жорий этиб, натижадорликни ошириш, бир сўз билан айтганда, одамлар турмушини кескин яқшилаш мумкин.

Кадрли юртдошлар! Хурматли халқ ноиблари! Мамлакатимизда илм-фанни янада раванқ топтириш, ёшларимизни чуқур билим, юксак маънавият ва маданият эгаси этиб тарбиялаш, рақобатбардор иқтисодиётни шакллантириш борасида бошланган ишларимизни жадал давом эттириш ва янги, замонавий босқичга кўтариш мақсадида мен юртимизда 2020 йилга "Илм, маърифат ва рақамли иқтисодиётни ривожлантириш йили", деб ном беришни таклиф этман.

Биз 2020 йил номида белгиланган соҳаларни устувор даражада ривожлантириш ва ислох этиш бўйича кенг қўламли ишларни амалга оширишимиз лозим. Хусусан, боғча ёшларига болаларни мақтабгача таълим билан қамраб олиш даражасини жорий йилда 60 фоизга етказишимиз зарур. Ушбу мақсадларга шу йилнинг ўзида бюджетдан қарийб 1,8 триллион сўм маблағ ажратилди.

Бу йилдан бошлаб, тарихимизда илк бор 6 ёшли болаларни мақтабга таёйрлаш тизими жорий қилинади. Бунга бюджетдан 130 миллиард сўм ажратилиб, бу жараёнда хусусий мақтабгача таълим муассасалари ҳам бевоёсита иштирок этади.

2020 йилда бюджетдан ажратиладиган 1,7 триллион сўм маблағ ҳисобидан 36 та янги мақтаб қурилиб, 211 таси капитал таъмирланади. Шунингдек, 55 та хусусий мақтаб ташкил этилиб, уларнинг сони 141 тага етказилади.

Педагогик маҳорат ва малака даражасига эга бўлган, ўз ишида ақил натижаларга эришган ўқитувчиларга юқори маош тўлаш тизимини жорий этиамиз.

Мақтаб ўқув дастурларини илгор ҳорижий тажриба асосида такомиллаштириш, ўқув юктамалари ва фанларни қайта қўриб чиқиш, уларни халқро стандартларга мослаштириш, дарслик ва адабиётлар сифатини ошириш зарур.

2021 йилги халқро баҳолаш жараёнига таёйргарлик қўриш учун 348 та таълим мақтаб белгилашиб, 6 мингдан ортиқ ўқитувчининг малакаси оширилади.

Жорий ўқув йилидан бошлаб мутлақо янги профессионал таълим тизимини йўлга қўйилиб, 340 та касб-ҳунар мактаби, 147 та коллеж ва 143 та техникум ташкил этилади.

Кадрлар малакасини халқро меҳнат бозори талабларига мослаштириш мақсадида миллий малака тизими ишлаб чиқилади. Ушбу тизим 9 мингта яқин касблар бўйича кадрлар таёйрлаш имконини беради.

Олий маълумот оламан, ўз устимда ишлаб, илми бўламан, деган, юрагида ўти бор, жўшқин ёшларимизнинг таҳсил олиши учун ҳамма қулайликларни яратишимиз шарт. Шунинг учун мақтаб битирувчиларини олий таълим билан қамраб олиш даражасини 2020 йилда камиди 25 фоизга ва келгусида 50-60 фоизга етказамиз.

Бу борада шунч унутмаслик керакки, олий таълим қамровини ошириш тўлов контрактга боғлиқ бўлиб қолмаслиги зарур. Шунч ҳисобга олиб, олий ўқув юртиларига талабалар қабул қилиш давлат грантларини 2 баробар қўлайитирамиз, десам, сизлар бу фикрга қандай қарайсиз?

Қизларимиз учун алоҳида грантлар ҳам ажратилади. Хотин-қизлар қўмитаси ушбу грантлар асосида ўқитишга номзодларни танлаш ва саралаш мезонларини ишлаб чиқиши керак.

Олий таълим муассасаларига кириш имтиҳонларини ҳам оптималлаштириш зарур. Биз бунда асосий эътиборни ўқишга кириш жараёнларини соддалаштиришга, олий ўқув юртиларига чинакам билим ва тарбия олишга қаратишимиз зарур. Мисол учун, она тили бўйича билимин баҳолашнинг миллий тест тизимини яратиш лозим. Ёшлар исталган вақтда имтиҳон топшириб, тегишли гувоҳнома олса, олий ўқув юртига ўқишга қираётган пайтда она тили бўйича қайта синовдан ўтишга ҳеч қандай эҳтиёж қолмайди.

(Давоми 2, 3-бетларда)

АЗМУ ШИЖОАТЛИ ХАЛҚИМИЗ ТАРИХИМИЗНИНГ ЯНГИ САҲИФАСИНИ ЯРАТИШГА ҚОДИР

Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёев 2020 йил 24 январь кунни Олий Мажлисга навбатдаги Мурожаатномани тақдим этди.

Тошкент шаҳридаги Халқро конгресс марказида бўлиб ўтган анжуманда Олий Мажлис Сенати аъзолари, Қонунчилик палатаси депутаты, Вазирлар Маҳкамаси, вазирлик ва идоралар раҳбарлари, дипломатик корпус ва халқро ташкилотлар ваколатхоналари вакиллари, нодавлат ташкилотлар фаоллари, жамоатчилик иштирокчилари, тадбир Ўзбекистон миллий телерадиокомпаниясининг телерадиоканаллари, шунингдек, худудий ва нодавлат телеканаллар ҳамда Ўзбекистон Республикаси Президентининг ижтимоий тармоқлардаги расмий саҳифалари орқали тўғридан-тўғри намойиш қилинди.

Мамлакатимиз сиёсий ҳаётида янгилик бўлган бундай тадбир илк бор 2017 йил 22 декабрда ўтказилган эди. 2018 йил 28 декабрда Олий Мажлиси иккинчи Мурожаатнома тақдим этилди. Давлат ва жамият ҳаётининг барча соҳаларини қамраб олган маъруза дастурий маърузаларда мамлакатимизни тараққиёт этириш ва халқимиз фаровонлигини ошириш, жонажон Ўзбекистонимизнинг халқро обрў-эътиборини юксалтиришга қаратилган кўпмаб муҳим вазифалар белгилаб берилган ва ушбу маърузалар халқимизда, жаҳон ҳамжамиятида катта қизқиш уйотган эди.

Бу галги Мурожаатномани ҳамда ўтган йилда амалга оширилган ишлар танқидий таҳлил қилинди, жорий ва келгуси 5 йилга муължалланган истикболли режалар, давлатимиз ички ва ташқи сиёсатининг устувор йўналишлари баён этилиб, долзарб қонунчилик ташаббуслари илгари сурилди.

Президентимиз жонажон Ўзбекистонимиз янги ўн йилликка қадам қўйгани, Эришилган натижаларимиз тарихга айланиб, эндиликда олдимизда янги-янги ўзгаришларни амалга ошириш, бундан-да улкан марраларни эгаллаш бўйича вазифалар пайдо бўлаётгани таъкидланди.

Маълумки, 2019 йил Президентимиз таклифи билан мамлакатимизда Фаол инвестициялар ва ижтимоий ривожланиш йили деб эълон қилинган эди. Замон шиддат билан ўзгариб, дунё мексисида манфаатлар кураши, рақобат тобора авж олиб бораётган бир пайтда тараққиётимизнинг устувор йўналишлари аниқ-равшан белгилаб олингани самарасида ўтган йилги натижалар ҳам салмоқли бўлди. Иқтисодиётнинг етакчи тармоқларини модернизация қилиш ва рақобатбардорликни қучайтириш дастурлари жадал амалга оширилгани натижасида иқтисодий ўсиш 5,6 фоизни ташкил этди.

Халқимизнинг турмуш шароитини яқшилаш ислохотларнинг ўз-ғини ташкил этиш, шаҳар ва қишлоқлар ободлигига алоҳида эътибор қаратилди. Бизнесга шарт-шароит кенгайди, янги тартиб-таомиллар жорий қилинди. Бу ташаббуслар туфайли тадбиркорларнинг манфаатдорлиги ортди. Натижада Ўзбекистон Жаҳон банкининг "Бизнес юритиш" рейтингига 7 поғона кўтарилиб, бизнесни рўйхатга олиш кўрсаткичи бўйича 190 та мамлакат орасида 8-ўринни эгаллади ва энг яқин ислохотчи давлатлар қаторидан жой олди. Бундай ютуқларни яна қўллаб келтириш мумкин.

Таълим мазмунини тубдан ўзгартиришга қаратилган иланишлар давом эттирилди. Соғлиқни сақлаш, кам таъминланган аҳоли қатламини ижтимоий муҳофаза қилиш, уй-жой қуриш қамрови кенгайди. Бир сўз билан айтганда, барча соҳадаги ислохотлар, аввало, халқимизга муносиб турмуш шароити яратиш, ҳаётини ўзгартириш тамойили асосида олиб борилади.

Президентимиз янги парламент ва ҳукуматнинг келгуси 5 йилдаги фаолиятининг пировард мақсади – Ўзбекистонда яшаётган кўп миллатли халқимиз ҳаётини юксалтиришдан иборат бўлиши шартлигини таъкидлади.

Хар биримиз ишни она шундай ташкил қилсак, зиммамиздаги масъулиятни тўлиқ қилиб, виждонан ишласак халқимизнинг ишончини оқлаймиз, меҳрини қозонамиз, деди давлатимиз раҳбарини.

Президент Шавкат Мирзиёев ташаббуси билан Ўзбекистонни ривожланган мамлакатга айлантиришдек олий мақсадга эришиш учун барча соҳадаги ислохотлар илм-маърифат ва инновацияга ёндашган ҳолда амалга оширилмоқда. Мурожаатномада илм-фанни ривожлантириш, билимли ва малакали янги авлод кадрларини таёйрлаш орқали мамлакатни юксалтириш стратегик мақсадимиз бўлиб қолиши таъкидланди.

Шу мақсадда Президентимиз таклифи мувофиқ, 2020 йил – мамлакатимизда Илм, маърифат ва рақамли иқтисодиётни ривожлантириш йили, деб эълон қилинди. Давлатимиз раҳбарининг ушбу таклифи тадбир иштирокчилари томонидан қизгин қўллаб-қувватланди.

Президентимиз депутат ва сенаторларга, уларнинг

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ ШАВКАТ МИРЗИЁЕВНИНГ ОЛИЙ МАЖЛИСГА МУРОЖААТНОМАСИ

(Давоми. Боши 1-бетда)

Олий таълим стандартлари хорижий таъриб асосида такомиллаштирилиши, таълим йўналишлари ва ўқитиладиган фанлар қайта кўриб чиқилди. Мутахассисликка алоқаси бўлмаган фанлар сонини 2 баробар қисқартирилди.

Олий таълимда ўқув жараёнини кредит-модуль тизимига ўтказиш талаб этилади. Жорий йилдан педагогик таълимнинг 6 та йўналиши бўйича ўқиш муддати 3 йил қилиб белгиланади.

Олий ўқув юрталарида бўшқинликлар ҳам давом эттирилади. Олий ўқув юрталарида босқичма-босқич академик ва молиявий мустақиллик берилди. Жорий йилда уларнинг 10 таси ўзини ўзи молиявий таъминлашга ўтди. Бундан ташқари, камиди 5 та олий таълим муассасасини конкурс асосида танлаб, нуфузли хорижий олий таълим даргоҳлари билан ҳамкорликда уларни трансформация қилишни бошлашимиз.

Мамлакатимиз учун илм-фан соҳасидаги устувор йўналишларни аниқ белгиллаб олишимиз керак. Ҳеч бир давлат илм-фаннинг барча соҳаларини бир йўла тараққий эттира олмайди. Шунинг учун биз ҳам ҳар йили илм-фаннинг бир нечта устувор йўналишини ривожлантириш тарафдоримиз.

Жорий йилда математика, кимё-биология, геология каби йўналишларда фундаментал ва амалий тадқиқотлар фаоллаштирилди, олимларга барча шарт-шароитлар яратиб берилди. Шунингдек, илм-фан соҳасида фундаментал ва инновацион тадқиқотлар учун мақсадли грант маблағларини ажратиш механизминини тубдан қайта қўриб чиқиб керак.

Илм-фан ютуқларининг электрон платформаси, маҳаллий ва хорижий илмий ишланмалар базасини шакллантириш лозим. Ҳар бир олий таълим ва илмий-тадқиқот даргоҳи нуфузли чет эл университетлари ва илмий марказлари билан ҳамкорликни йўлга қўйиши шарт.

Жорий йилда “Эл-юрт умиди” жамғармаси томонидан 700 дан зиёд олимлар, профессор-ўқитувчилар чет элга илмий изланиш ва малака ошириш учун юборилди.

Келгусида грантлар миқдорини 2 баробар кўпайтириш ва тадқиқот йўналишлари кўламини кенгайтириш лозим. Жорий йилда рақамли иқтисодиётни ривожлантириш бўйича тўб бурилиш қилишимиз керак.

Биринчи навбатда, қурилиш, энергетика, кишлоқ ва сув ҳўжалиги, транспорт, геология, кадастр, соғлиқни сақлаш, таълим, архив соҳаларини тўлиқ рақамлаштириш лозим. Шунингдек, “Электрон ҳукумат” тизимини, амалга оширилаётган дастурлар ва лойиҳаларни танқидий қайта кўриб чиқиб, барча таълимий ва институционал масалаларни комплекс ҳал этиш зарур.

Тошкент шаҳрида замонавий инфратузилмага эга бўлган “IT-парк” барпо этилмоқда. У ҳозирданқ ўзининг дастлабки натижаларини бера бошлади. Бундай “IT-парк”лар Нукус, Бухоро, Наманган, Самарқанд, Гулистон ва Урганч шаҳарларида ҳам ташкил этилади.

Соҳа учун олий малакали мутахассислар тайёрлаш мақсадида хорижий ҳамкорликнинг билан биргаликда “1 миллион дастур” лойиҳасини амалга ошириш бошланди.

Шунингдек, таълимнинг барча босқичларида халқаро андозаларга тўлиқ жавоб берадиган ахборот технологиялари жорий этилиши шарт.

Ўтган йили барча шахар ва туман марказларини юқори тезликдаги Интернетга улаш ишлари аяқланганини ҳисобга олиб, қандай 2 йилда барча кишлоқ ва маҳаллаларни ана шундай тезкор Интернет билан таъминлашимиз керак.

Хозирги кунгача 7 миңдан ортиқ соғлиқни сақлаш, мактабга-ка таълим муассасалари ва мактаблар юқори тезликдаги Интернетга уланган бўлса, кейинги 2 йилда яна 12 миңга муассаса тезкор Интернетга уланади. Бу вазифаларни кўзда тутиб ҳолда, “**Рақамли Ўзбекистон – 2030**” дастурини ишлаб чиқишни икки ой муддатда аяқлаш лозим.

Келгусида бу ишларни тизимли ташкил этишга бош-қош бўлиши учун ҳукуматда – Бош вазир ўринбосари, вазирлик ва идораларда ҳамда ҳўқимликларда эса – алоҳида ўринбосар лавозимлари жорий қилинади.

Парламент илм-маърифат ва рақамли иқтисодиётни ривожлантириш борасида амалга оширилаётган ишлар тўғрисида ҳукумат, тармоқ ва ҳудудлар рақабларининг ҳисоботини мунтазам эшитиб бориши лозим.

Хўрматли парламент аъзолари! Энди 2020 йил ва кейинги йилларда иқтисодиёт соҳасида амалга ошириш зарур бўлган дастурий ва мақсадли вазифаларга тўхталиб ўтишга ижозат бергизин.

Биринчидан, 2020 йилда макроиктисодий барқарорликни таъминлаш ва инфляцияни яшилловлаш – иқтисодий ислохлар жараёнидаги бош вазифамиздир.

Биз шу йилдан бошлаб инфляциявий таргетлаш тизимини жорий қилишга ўтдик. Бу борада Иқтисодиёт ва саноат вазирлиги, Марказий банк, Молия вазирлиги иқтисодий ўсиш билан инфляция ўртасида мувозанатни таъминлаш, ташқи хавф-хатарларни ҳисобга олиши зарур.

Давлат томонидан 37 турдаги маҳсулот ва хизматлар нархини тартибга солинаётгани эркин рақобатга салбий таъсир қилмоқда. Шунинг билан, энди асосий эътиборни нархларни белгилашга эмас, балки корхоналар ўртасида соғлом рақобатни таъминлаш орқали нархларни пасайтиришга ва сифатни оширишга қаратишимиз керак.

Халқаро таърибани ўрганиб, рақобатни олиб кириш мумкин бўлган монополия соҳаларига хусусий сектор учун йўл очиб ва шу орқали рақобат муҳитини шакллантириш лозим. Бу борада табиий монополия ва рақобат тўғрисидаги қонунларни янгиллаш ҳамда Иқтисодиётда рақобат муҳитини шакллантириш стратегиясини ишлаб чиқиш талаб этилади.

Истеъмол бозорига озиқ-овқат маҳсулотлари нархи барқарорлигини таъминлашнинг ағона йўли – мева-сабзавот, чорвачилик ва бошқа озиқ-овқат маҳсулотлари еттиштириш ҳамини кўпайтириш ҳамда “даладан дўконгача” бўлган узлуксиз занжирни яратишдир. Ҳукумат барча даражадаги ҳўқимликлар билан ушбу вазифа ижросини тўлиқ таъминлашни керак.

Бюджет маблағларининг мақсади ва оқилона сарфланиши устидан назоратни янада кўчатириш зарур.

Жорий йилда давлат ташқи қарзининг юқори чегарасини белгилади. Бундан буён халқаро молия ташкилотларидан олинадиган маблағларни қайтариш имконияти ва уларнинг натижадорлигига жиддий эътибор қаратилади.

Вазирлар Маҳкамаси уч ой муддатда халқаро экспертларни жалб этган ҳолда, “Давлат молиявий назорати тўғрисида” ва “Давлат қарзи тўғрисида”ги қонунлар лойиҳаларини ишлаб чиқсин.

Ислохотларимизга жиддий тўқсинлик қилаётган “яширин иқтисодиёт”га барҳам беришмас экан, соғлом рақобат ҳам, қўли инвестиция муҳити ҳам шаклланмайди.

Вазирлар Маҳкамаси икки ой муддатда, хорижий мутахассисларни жалб этган ҳолда, “яширин иқтисодиёт”нинг вужудга келиши омилларини чўқур таҳлил қилиб, унга қарши курашиш дастурини тасдиқласин.

Шунингдек, “яширин иқтисодиёт” улуши юқори бўлган алкоголь ва тамаки бозорини тартибга солиш учун товарларни рақамли маркировка қилиш тизимини жорий этиш ишлари бошланди. Бу тизим келгусида фармацевтика маҳсулотларини учун ҳам қўлланилади. Вазирлар Маҳкамаси қиймати 200 миллион доллар бўлган, тўғридан-тўғри инвестициялар ҳисобидан амалга оширилаётган ушбу “рақамли маркировка ва онлайн касса” лойиҳасини алоҳида назоратга олсин.

Иккинчидан, иқтисодиётни юқори суръатлар билан ривожлантириш учун фаол инвестиция сибсатини изчил давом эттириш зарур.

Жорий йилда 23 миллиард долларлик инвестицияларнинг ўзлаштирилиши ҳамда 206 та янги ирқий қувватлар ишга туширилди. Жумладан, Шўртан газ-кимё комплексига синтетик суюқ ёқилги, “Навоийазот” акциядорлик жамиятида азот қислотаси, аммиак ва қарбамид ишлаб чиқариш қувватлари барпо этилади. Янги Тошкент металлургия заводи, Тошкент метросини Сирғали тармоғи, ер усти халқа йўлининг биринчи босқичи ишга туширилди.

2020 йилда ўзлаштириладиган инвестицияларнинг салмоқли қисми тўғридан-тўғри хорижий сармоялар ва кредитлар бўлиши алоҳида қайд этмоқчимиз. Инвесторларни қўллаб-қувватлаш мақсадида уларга солиқларни бўлиб-бўлиб тўлаш, инфратузилма яратиш харажатларини қисман давлат томонидан қўллаш механизмлари жорий этилмоқда.

Шунингдек, фойда солиғини ҳисоблашда янги технологик усунуналар харид қилиш, янги объектларни қуриш ва модернизация қилиш харажатлари бўйича чегирмалар кенгайтирилди.

Мавжуд 3 миңга яқин давлат иштирокидаги корхоналарни хатловдан ўтказиб, хусусий сектор ва рақобат ривожланган йўналишлардаги корхоналарда давлат иштирокини кескин камайтириш чораларини қўриш керак.

Навоий ва Олмалик тоғ-кон металлургия комбинатлари каби йирик саноат корхоналарида янги инвестицион лойиҳаларни амалга ошириш билан бирга, ушбу корхоналарни халқаро молия бозорининг тўлақонли иштирокчисига айлантириш лозим. Бунинг учун 2020 йилда халқаро стандартлар асосида молиявий ҳисоботларни тузиш, захираларни қайта ҳисоблаш, корпоратив ошқорликни таъбиқ этиш каби ишларни аяқлаш зарур.

Нефть-газ соҳасидаги давлат корхоналарини бошқаришга хорижий экспертларни жалб этиб, уларнинг самарадорлигини ошириш ва харажатларини оптималлаштириш, қарз миқдорини камайтиришга эришиш лозим.

Вазирлар Маҳкамаси ана шу вазифаларни тўлиқ ҳисобга олиб, икки ой муддатда Давлат иштирокидаги корхоналарга эғалик қилиш, уларни бошқариш ва ислох этиш стратегиясини ишлаб чиқсин.

Хорижий инвесторларни фаол жалб этиш мақсадида жорий йил март ойида Тошкент халқаро инвестиция форумини юқори савияда ўтказиш зарур.

Инвестиция жалб этишнинг самарали воситаларидан бири бўлган давлат-хусусий шериклик механизмларини транспорт, энергетика, йўл, коммунал, тиббиёт, таълим каби соҳаларга кенг таъбиқ этиш керак.

Хозирги вақтда қурилиш соҳаси иқтисодиётнинг муҳим “драйвер”ларидан бирига айланади. Бу соҳанинг янги икки маҳсулотдаги улуши 6 фойздан ошгани ҳам бу фикрни аққол тасдиқлаб турибди. Ушбу тармоқни янада ривожлантириш учун қурилишга оид нормаларни халқаро стандартлар билан уйғунлаштириш, замонавий қурилиш технологиялари ва материалларини таъбиқ этиш, соҳа учун кадрлар тайёрлаш тизимини тубдан ислох қилиш зарур. Шунингдек, тендерлар ўтказишнинг аниқ механизмларини ишлаб чиқиш ва соҳада ахборот технологияларини кенг жорий этиш керак.

Вазирлар Маҳкамаси икки ой муддатда қурилиш соҳасини 2025 йилга қадар ривожлантириш стратегиясини ишлаб чиқсин.

Учинчидан, банк тизимини ривожлантириш учун бу йил кескин чоралар қўришимиз лозим.

Афсуски, банк тизими рақамли технологияларни қўллаш, янги банк маҳсулотларини жорий этиш ва дастурий таъминотлар бўйича замон талабларидан 10-15 йил орқанда қолмоқда.

2020 йилдан бошлаб ҳар бир банкда кенг қўлмали трансформация дастури амалга оширилди. Бу борада банкларимизнинг капитал, ресурс базаси ва даромадларини ошириш алоҳида эътиборимиз марказида бўлади.

Банк тизимида тадбиркорларни қўллаб-қувватлайдиган “лоийҳалар фабрикаси” фаолиятини йўлга қўйишимиз лозим. Банкларимиз халқаро молия бозорларига чиқиб, арзон ва узоқ муддатли ресурслар олиб келиши зарур. Миллий банк ва Ипотека банк бу йил ўз евробондларини чиқариши мақсадга мувофиқдир.

Давлат улушига эга бўлган банклар босқичма-босқич стратегик инвесторларга сотилди.

Банк соҳасидаги ислохотларнинг асосий мақсади – тижорат банкларини миқдор учун ишлашга ўргатишдан иборат.

Соҳа учун замонавий кадрлар тайёрлаш мақсадида Банк-молия академияси хорижий мутахассислар билан биргаликда тўлиқ қайта ташкил этилади. Шунингдек, давлат банкларида замонавий банк амалиёти, менежмент ва хизматларини жорий этиш учун рақобатчи лавозимларига хорижий етакчи молия институтларининг малакали мутахассисларини жалб этиш бошланди ва бу жараён изчил давом этади.

Банкларда ахборот технологияларини кенг таъбиқ этиш орқали уларнинг дастурий таъминотини тубдан янгиллаш лозим. Шу йил 1 июлга қадар “кредит тарихи” ахборот тизимини тўлиқ ишга тушириш зарур.

Аҳолида Банк тизимига нисбатан ишончли шакллантириш ва банклар фаолиятига четдан аралашишга чек қўйиш керак.

Тўртинчидан, барқарор иқтисодий ўсишнинг энг муҳим гаврови – рақобатдош маҳсулотлар ишлаб чиқариш, улар учун янги халқаро бозорлар топиш ва экспортни кўпайтириш, транзит салоҳиятидан тўлиқ фойдаланиш ҳисобланади.

Бу йил экспортёрларга қадиллик берадиган ва харажатларнинг бир қисмини қоплайдиган – Экспортни қўллаб-қувватлаш жамғармаси ҳамда экспортни олдидан молиялаштириш учун – Экспорт-кредит агентлиги ташкил этилади. Шунингдек, экспорт қилишда замонавий сўғурта хизматлари йўлга қўйилди, автомобиль ва ҳаво транспорти харажатларини қисман давлат томонидан қоплаб бериш механизми жорий қилинади.

Ташқи савдо билан боғлиқ назорат тизими ва инфратузилмани яхшилаш зарур. Жумладан, хорижий таърибдан келиб чиқиб, боғжона постларда назоратни амалга оширадиган боғжона, санитария, карантин, ветеринария ва бошқа идоралар фаолиятини ислох қилиш лозим.

2020 йилда 3 миңга яқин стандартларни қабул қилиш, уларнинг сонини 10 миңга ва халқаро стандартлар билан уйғунлаштириш даражасини 40 фойзга етказиш даркор. Андижон, Термиз ва Қўнғирт туманларида эркин савдо зоналарини ташкил этиб, улар орқали чегарадош давлатлар билан ривожлантириш зарур.

Харидорлик маҳсулотлар турларини аниқлаш, уларга бозор топиш ва сотиш билан хусусий трейдинг компаниялари шўғулланиши, бунинг учун эса, давлат фаолиятини тартибга солинадиган қонун лойиҳаларни тўғридан ишлаб чиқиш лозим. Бу ташқи савдо билан бир қаторда, ички бозорга ҳам тегишли.

Вазирлар Маҳкамаси бир ой муддатда ташқи иқтисодий фаолиятни тартибга солиш концепциясини ишлаб чиқсин ҳамда ана шу вазифалар ижросини таъминлаш бўйича тегишли қарорларни тайёрласин.

Маҳсулотларимизни ички ва ташқи бозорларга етказиш, уларнинг таннархини тушириш учун транспорт-логистика соҳасини ривожлантиришимиз зарур.

Темир йўли соҳасида йўловчи ва юк ташини, эксплуатация ва хизмат кўрсатишни бир-биридан ажратиш, яъни, табиий монополия қисминин алоҳида, хусусий секторни жалб қилиш мумкин бўлган йўналишларини алоҳида ривожлантириш лозим.

Халқаро экспертларнинг ҳулосасига кўра, инфратузилмани яхшилаш, мотлашувчан тарифлар қўллаш ва янги истиқболли йўналишларни шакллантириш ҳисобидан давлат транзит салоҳиятини ҳозирги 7 миллион тоннадан 16 миллион тоннага етказиш имконияти мавжуд.

Яна бир муҳим масалага эътиборингизни қаратмоқчиман. Аҳоли даромадларини ошириш, қўшимча иш ўринлари яратиш, маҳсулот ишлаб чиқаришни кўпайтириш учун бизга янги-янги бозорлар керак. Бунинг учун бозор иқтисодиёти ва давр талабларига мос қўллаб қўниш ва қарорларни қабул қилишимиз. Лекин, афсуски, уларни ижро этадиган қўпгина амалдорлар ҳали ҳам эскиша иш услуби, расмиётчилик ва бефарқликдан қутулгани йўқ.

Очиқ бозор маҳсулот сифатини ошириш, таннархни пасайтириш, янги технологиялар олиб келишга мажбур қилади, бозор ислохотларини жадал ривожлантиради. Содда қилиб айтсак, жаҳон ишлаб чиқариш тизимига, дунё бозори талабларига ва иқтисодий интеграция жараёнларига ҳамоҳанг бўлишимиз лозим. Мулоқот ва рақобатга тайёр бўлиш учун тармоқ раҳбарлари ўз устида тинимсиз ишлаши шарт.

Мана, нима учун бизга иқтисодий интеграция керак! Бизнинг ташқи савдога чиқадиган юқларимизнинг 80 фойзи Қозғистон, Қирғизистон ва Россиянинг транзит йўлақлари орқали ўтади. Шунингдек, тайёр маҳсулотларимиз экспортнинг 50 фойзи, айрим товарлар бўйича эса 80 фойзи Россия, Қозғистон, Қирғизистон ҳиссасига тўғри келади.

Ана шу омилларни инобатга олиб ҳамда Россия ва Қозғистонга ишлаш учун борган фуқароларимизга қўлай шарт-шароит яратиш мақсадида бугунги кунда Ўзбекистоннинг Евроосиё иқтисодий иттифоқи билан ҳамкорлик қилиш билан боғлиқ масалалар ўрганилмоқда. Биз, албатта, ушбу жиддий масалалар, энг аввало, халқимизнинг манфаатларидан келиб чиқиб, унинг ҳоши-иродасига таянаемиз.

Шунинг учун халқ вакиллари бўлган депутат ва сенаторларимиз парламент палаталарида мазкур масалани атрофлича муҳокама қилиб, ўз зиммаларига масъулиятини олган ҳолда, асосланган ҳулосаларини айтишлари керак.

Вазирлар Маҳкамаси ушбу йўналишдаги таҳлилий ва комплекс баҳолаш ишларини аяқлаб, тегишли ҳулоса ва тақлифларни Олий Маҳжлис палаталарига тақдим этсин.

Шу билан бирга, биз Жаҳон савдо ташкилоти билан бошланган мулоқотимизни ҳамда Европа Иттифоқи билан ҳамкорлик ва шериклик тўғрисидаги янги битимни тузиш бўйича ишларни из-

чил давом эттирамиз. Шунингдек, биз бошқа халқаро ва минтақавий иқтисодий ташкилотлардаги иштирокимизни янада кўчатиришимиз.

Бешинчидан, саноат тармоқларини узлуксиз ҳомашё ва замонавий инфратузилма билан таъминлаш зарур.

Иқтисодиётнинг қатор муҳим тармоқлари, жумладан, кимё, нефть ва газ, энергетика, электротехника, қурилиш материаллари, заргарлик саноатини ҳомашё билан таъминлаш учун, аввало, геология-қидирув соҳасини тубдан ривожлантириш лозим. Шунинг билан бирга, жорий йилда истиқболли конларни аниқлаш ва мавжуд захираларни кўпайтириш учун бюджетдан 2 триллион сўм маблағ ажратилмоқда.

Давлат геология қўмитаси олдига ушбу маблағларни самарали ишлатиш орқали шу йилда янги истиқболли майдонлар ва конларни аниқлашни 35 фойзга, келгуси йилда эса 40 фойзга ошириш вазифаси қўйилди.

Давлат геология қўмитаси Инвестициялар ва ташқи савдо вазирлиги билан бирга камиди 20 та кон бўйича тайёр лойиҳалар тўғрисида шакллантириб, салоҳиятли инвесторларга тақлиф этиши лозим. Шунингдек, Қўмита урглеводородлар ва уларнинг захиралари бўйича ҳисоб-китоб юритиш, тоифага ажратиш ва бошқаришнинг халқаро тизимини амалиётга жорий этиши керак.

Иқтисодий юқалишни таъминлаш учун барча қўлайликларга эга бўлган замонавий инфратузилма барпо этиш ниҳоятда зарур.

Биз кейинги 3 йилда йўл қурилишига – 9,8 триллион сўм, сув тармоқларига – 4,6 триллион сўм, электр тармоқларига – 18,2 триллион сўм, табиий газ таъминотига – 1,2 триллион сўм маблағ ажратдик. Бу рақамлар ушбу тармоқлар учун сўнгги 10 йилда сарфланган маблағлардан бир неча баробар кўпдир. Лекин, шунга қарамайдан, замонавий инфратузилма яратиш, мавжуд тизимни модернизация қилиш учун бундан бир неча ўн баробар кўп маблағ талаб этилади.

Қанчалик қийин бўлмасин, биз ҳар йили Инвестиция дастури доирасида катта маблағ ажратиб, бу йўналишдаги ишларни албатта жадал давом эттирамиз. Бунга қўшимча равишда республика ва маҳаллий бюджетларнинг прогноздан юқори тушувларини яқини инфратузилма объектларини ривожлантиришга йўналтириш – Молия вазирлиги ва ҳўқимлар учун жорий йилдаги асосий вазифалардан бири бўлиши керак.

Конунлиқ палатаси Ҳисоб палатасини жалб этган ҳолда, ушбу маблағларнинг мақсадли ва самарали ишлатилишини жой-йўлга чиқиб, мунтазам равишда ўрганиб бориши мақсадга мувофиқдир.

Олтинчидан, бизнес муҳитини янада яхшилаш биз учун энг муҳим масалалардан бири бўлиб қолади.

Жаҳон банкнинг “Бизнес юритиш” рейтингига энг яхши 50 та мамлакат қаторига кириш бўйича барча таълимий-ҳўқуқий чора-тадбирларни қабул қилиш. Ҳўқумат ушбу тадбирларнинг амалий ижросини самарали ташкил этиши зарур.

Яқинда қабул қилинган янги Солиқ кодексига мувофиқ, бу йилдан бошлаб қўллаб янгиланиб амалиётга жорий этилмоқда. Жумладан, солиқ турлари 13 тадан 9 тага камайтирилди. Солиқларни тўлаш муддатини узайтириш ёки бўлиб-бўлиб тўлашга руҳсат бериш бўйича енгиллаштирилган механизмлар киритилди.

Биринчи марта тадбиркорларга ички бозорда сотган маҳсулот бўйича қўйилган қиймат солиғининг бир қисминин қайтариш тартиби жорий этилмоқда. Ҳозиргача бу тартиб фақат маҳсулот экспорт қилинганда қўлланади. Бунинг ҳисобидан тадбиркорлар иктиврида 3,4 триллион сўм ёки ўтган йилга нисбатан 2,5 баробар кўп маблағ қолади.

Энди тадбиркор томонидан тўланган ортиқча солиқ ўз муддатда қайтарилмасан, унга Марказий банкнинг асосий бўйича бюджетдан фойз тўланади. Бунинг аҳамиятини мана шу залда ўтирган ва “ойнаи жаҳон” қўмитаси меннинг сўзларимни эшитиб тадбиркорлар, ўйлайманки, ҳаммадан кўра яхши тушунади.

Солиқ кодексини нормаларини ҳар бир солиқ ходими, тадбиркорлар ва солиқ тўловчилар пухта ўзлаштириши, бунинг учун уларни мунтазам равишда ўқитиш зарур.

Солиқ хизмати ходимлари дунёқарашини тубдан ўзгартириш ва малакали кадрларни тайёрлаш мақсадида Давлат солиқ қўмитаси қошида Фискал институтини ташкил этишни тақлиф қиламан. Бу жараёнга таътибга эга бўлган нуфузли хорижий экспертларни жалб этиш зарур.

Шу билан бирга, тадбиркорларни кўп қийнайдиган соҳа – лицензияламас, ушбу тартибларни бериш тартибларини жиддий ўзгаришамиз. Оқиқ айтиш керак, мавжуд 280 га яқин лицензия ва рўхсатномалар орқасида фаолият турлари ҳисобини юритиш, маблағ ундириш ёки шунчаки назорат қилиш учун жорий қилинганлари ҳам бор. Бу эса тадбиркорларнинг ҳақли эътирозларига сабаб бўлмоқда.

Бу сабабли Адлия вазирлиги, Савдо-саноат палатаси, Бизнес-омбудсман 2020 йил 1 мартга қадар лицензия ва рўхсатномалар бериш асосларини тубдан қайта кўриб чиқиб, уларнинг сонини камиди 2 баробар қисқартириш бўйича аниқ тақлиф киритсин. Шунингдек, “Кичик ва ўрта бизнес тўғрисида”ги қонун лойиҳасини ишлаб чиқиш зарур. Унда кичик ва ўрта бизнес мезонлари ҳамда бу соҳа вақиларини рағбатлантириш механизмлари назарда тутилши керак.

Бу йил ҳар бир ҳудудда тадбиркорларга ер участкаларига оид маълумотларни очиб ва ҳаққоний етказиш бўйича янги тизим жорий этишимиз. Унга кўра, тадбиркорнинг фаолият юритиши учун зарур бўлган бўш ер майдонлари, бино ва иншоотлар, уларнинг қиймати ва шартлари ҳақидаги тўлиқ хабарни исталган вақт ва ҳудудда онлайн тартибда олиш имконияти яратилди.

Ҳабарингиз бор, бундан 2 йил олддин корхоналарнинг молия-ҳўжалик фаолиятини текширишга нисбатан эълон қилинган мотарорийнинг муддати тугади. Лекин, бу яна эски усулда ёлпаси га текшир-текширларни бошлаб юбориш мумкин, дегани эмас.

Бу кимидгай ёқадими-йўқми, биз бунга йўл қўймаймиз. Барча назорат идоралари рақабларни шунини қўлоғига яхшилаб қўйиб олсин.

2020 йилнинг биринчи чорайида, илгор таъ

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ ШАВКАТ МИРЗИЁЕВНИНГ ОЛИЙ МАЖЛИСГА МУРОЖААТНОМАСИ

(Давоми. Боши 1, 2-бетларда)

Биз янги иш ўринларини яратадиган тадбиркорларни ҳар томонлама қўллаб-қувватлашимиз, таъбир жоиз бўлса, уларни елқамизда кўтаришимиз керак.

Вазирлар Маҳкамасига икки ой мuddатда ижтимоий тадбиркорлик асослари ва уни рағбатлантириш чоралари тўғрисида тегишли қонун лойиҳасини ишлаб чиқиш топширилди. Шунингдек, ҳукумат жорий йилда давлат дастурлари доирасида ҳамда тадбиркорликни ривожлантириш орқали 500 мингта янги иш ўрни яратишни таъминлаш зарур.

Шу муносабат билан бир фикрни алоҳида таъкидлаб айтмоқчиман, ҳар бир тармоқ, соҳа, вилоят ва туманда яратилган тадбиркорлик субъектлари ва янги иш ўринлари, ана шу тузилмалар раҳбарлари фаолиятини баҳолашда энг асосий мезон бўлади.

Йил давомида бюджет тизими ходимларининг иш ҳақи, пенсия, стипендия ва нафақалар миқдори инфляция даражасидан юқори миқдорда оширилади.

Ижтимоий нафақа тўлашнинг мукамал тизимини жорий этиш, жумладан, кам таъминланган оилаларга кўмак кўрсатиш камровини кенгайтириш, бюджет маблағларининг мақсадли сарфланишини таъминлаш зарур. Шунингдек, нафақа тайинлашдаги мезонларни қайта кўриб чиқиш ва уларни белгилашда очик ва адолатли тизим яратиш. Бу борада маҳалланинг иштирокини танқидий қайта кўриб чиқиш лозим. Умуман олганда, аҳоли ижтимоий нафақа бўйича битта идорага мурожаат қилганидан кейин ўша идоранинг ўзи бир қонун ҳамма ҳужжатларни тайёрлаб, масаланинг ечимини топшириши керак.

Фуқароларимиз пенсияга чиқиши учун фақат паспорти билан бориб, мурожаат қилиши қийфоя бўладиган тизим яратилади. Бунинг учун, биринчи навбатда, давлат архиви тизими электрон шаклга ўтказилиши керак.

Жорий йилда кескалар, жумладан, ёлғиз кескалар билан ишлаш, уларни ижтимоий қўллаб-қувватлаш бўйича ахлит ва тасвирчан тизим яратиш зарур. Бу тоифа учун ажратилаётган ижтимоий тўловлар миқдори ҳам қайта кўриб чиқиши керак.

“Меҳрибонлик уйлари”да тарбияланган ёшларнинг ижтимоий мослашуви, хусусан, уларни иш билан, келажакда уй-жой билан таъминлаш бўйича алоҳида дастур ишлаб чиқиш зарур. Чунки бундай фарзандларимиз уларнинг қамқўри, меҳрибони, ортидаги суяничи давлат ва жамият эканини доимо қалбдан ҳис қилиб туриши шарт.

Ноғиронлик, дафн маросими, боқувчисини йўқотганлик бўйича нафақалар, иш пайтида майиб бўлганлик учун тован пули каби тўловларни қайта кўриб чиқиш. “Ижтимоий сурғута тўғрисида”ги қонуни ишлаб чиқиш зарур.

Вазирлар Маҳкамасига икки ой мuddатда Аҳолини ижтимоий ҳимоя қилиш концепциясини ишлаб чиқиши, юқорида қайд этилган йўналишлар бўйича устувор вазифаларни белгилаш лозим.

Иккинчидан, соғлиқни сақлаш тизимини ривожлантириш, тиббий хизмат сифатини ошириш бўйича ислохотларимизни ҳам қатъий билан давом эттирамиз.

Шифокорларнинг жамиятдаги ўрни ва мақомини қучайтириш, халқимиз ўртасида уларга нисбатан ҳурматни ошириш, ушбу касб эгалари учун муносиб меҳнат шaroити яратиш ва даромадини қучайтириш бўйича амалий чора-тадбирлар қўришимиз даркор.

Давлат тиббиёт ташкилотлари ва аҳолини дори воситалари, тиббиёт буюмлари билан таъминлашга ўтган йилга нисбатан 1,3 баробар кўп ёки қарийб 1,5 триллион сўм ажратилди. 281 та тиббиёт муассасасини қуриш ва таъмирлашга бюджетдан 1,1 триллион сўм сарфланган. Шунингдек, 17 та ихтисослашган илмий-амалий тиббиёт муассасасини бошқаришда замонавий менежмент механизмига жорий этиш зарур.

Давлат-хусусий шериклик асосида хусусий тиббиётни янада ривожлантириш, соғлом рақобатни қучайтириш, биринчи навбатда, ихтисослашган тиббиёт марказларига хорижий инвесторларни жалб этиш чораларини қўриш даркор.

Гематологик ва вирусологик ёрдам сифатини ошириш, бу турдаги даволаш қийин бўлган беморларга тиббий хизмат кўрсатишни тубдан ислох этишнинг вақти келди.

Қон ва вирусли касалликларни барвақт аниқлаш, даволаш учун маалаки гематолог, вирусолог ва иммунолог тайёрлаш, дори-дармон ва тиббиёт техникаси учун маблағларни қўлайтиришимиз керак.

Ихтисослашган марказлар ва уларнинг филиалларида, шунингдек, Тошкент шаҳридаги тиббиёт муассасаларида шу йил электрон тиббий карталарни жорий этиш даркор.

Соғлиқни сақлаш соҳасини молиялаштиришни тубдан ислох қилиш мақсадида бу йил мажбурий тиббий сурғутага оид қонунларни қабул қилиш ва уларни амалга ошириш бўйича барча ташкилий чора-тадбирларни ишлаб чиқиш лозим.

Ушбу тизимни жорий йилда Сирдарё вилоятида тажриба сифатида қўллаш бошланади.

Дори воситалари ҳаракатини назорат қилиш, контрафакт маҳсулотлар айлинишига чек қўйиш ва дориларнинг реал нархини онлайн тартибда кузатиб бориш тизимини яратиш ҳам долзарб вазифадир.

Учинчидан, биз бу йил хотин-қизлар ва ёшларни қўллаб-қувватлаш борасидаги ишларни янги босқичга кўтарамиз.

2020 йилда 5,5 минг нафар хотин-қизнинг кичик бизнес йўналишидаги лойиҳаларига 100 миллиард сўм миқдорда имтиёзли кредит берилди. Бунинг учун банкларга давлат бюджетдан реори сура ажратамиз. Бундан ташқари, 1 минг 576 нафар хотин-қизга янги уй-жойларга эга бўлиши учун бюджет ҳисобидан бошлангич бадал тўлаб берилди.

Ижтимоий ҳимояга муҳтож опа-сингилларимизни Хотин-қизлар тадбиркорлиги марказларида 5 та муҳим ташаббус доирасида қисқа ўқув курсларида ўқитиш ташкил этилади.

Мамлакатимиздаги туб ўзгаришлар, ёшларга оид давлат сиёсатини янада ривожлантиришни кун тартибига қўймоқда. Ёшлар билан ишлаш самарадорлигини баҳолаш бўйича ягона кўрсаткичлар ишлаб чиқиш, ёшлар сиёсатини баҳолаш миллий индексини жорий этиш керак.

Ўзбекистон Ёшлар иттифоқи **“Ўзбекистон ёшлари – 2025” концепциясини** ишлаб чиқиши, унда маънавий ва жисмоний баркамол авлодни вояга етказишнинг амалий чора-тадбирлари белгилиниши зарур.

Жамиятда тинчлик ва осойишталикни таъминлашда ҳеч ким четда турмаслиги, **“Ўз болангизни, ўз уйингизни, ўз Ватанингизни кўз қорачиғидек асранг!”** деган шior одамларимиз қалбидан чуқур жой олиши керак.

Жамиятимизда аҳоли, айниқса, ёш йилгит-қизларимизнинг маънавий ва маърифий савиясини доимий юксалтириш – биринчи даражада аҳамиятга эгадир.

Шу боис, **“Миллий тикланишдан – миллий юксалиш сари”** деган дастурий ғоя асосида, ёшларни она юртга садоқат руҳида тарбиялаш, уларда ташаббускорлик, фидойиллик, ахлоқий фазилатларни шакллантириш – ўта шарофатли вазифадир.

Ёшлар бўйича Қорақалпоғистон Республикасидан бошланган янги ташаббусимизни бутун мамлакатимиз бўйича амалга оширамиз. Мен вилоят раҳбарларини, жойлардаги барча жамоатчиликни ушбу масалага жиддий эътибор беришга чақираман.

Тўртинчидан, аҳоли ўртасида соғлом турмуш тарзини кенг қарор топшириш керак.

Бу борада ҳудудларда аҳоли, айниқса, ёшларимиз учун янги оммавий спорт объектларини қуриш зарур. Бу йил 269 та футбол, волейбол, баскетбол ва бадминтон майдонлари, 178 та бокс, кураш, фитнес ва гимнастика спорт заллари, 32 та теннис корти қуриш бўйича салкам 500 миллиард сўмлик лойиҳалар амалга оширилади.

Ёшлар орасида иқтидорли спортчиларни селекция қилишнинг **“ташкilot – туман (шаҳар) – ҳудуд – республика”** босқичларидан иборат тўрт босқичли тизими жорий этилади.

Бу йил Токиода бўлиб ўтадиган Олимпия ва Паралимпия ўйинларида спортчиларимиз муносиб иштирок этиши учун ҳукумат ва Миллий олимпия қўмитаси барча шарoитларни яратишлари зарур.

Бешинчидан, атроф-муҳитни муҳофаза қилиш ва экологик ҳолатни яхшилашга эътиборни қучайтиришимиз керак.

Авалло, Орол фожиаси оқибатларини юмшатиш бўйича бошланган мисли қўрилмаган ишларимизни давом эттириб, денгизнинг қуриган тубида ўрмонзорларни кенгайтириш, Нукус, Урганч ва Хива шаҳарлари атрофида “яшил белбоғ”лар барпо этишимиз лозим.

Ишлаб чиқариш жараянини экологик назорат қилиш тизимини такомиллаштириш, экологик аудит ўтказиш тартибин қайта кўриб чиқиш, хусусий аудиторлик фаолиятини жонлантириш ҳам муҳим вазифадир.

Ҳукумат саноат ривожининг экологияга таъсирининг олдинчи олиш бўйича 2025 йилгача мўлжалланган комплекс чора-тадбир-

лар дастурини ишлаб чиқсин. Шунингдек, нуфузли халқаро экспортларни жалб этган ҳолда, жорий йил 1 октябрга қадар Экология кодекси лойиҳасини ишлаб чиқиши лозим.

Қорақалпоғистон Республикасини Вазирлар Кенгаши, вилоятлар, туман ва шаҳарлар ҳокимликлари ҳар бир ҳудуд ва корхона бўйича экологияни яхшилаш, чиқиндиларга доир ишлар юзасидан дастурлар ишлаб чиқиши ва уларнинг ижросини таъминлаш шарт.

Олтинчидан, маданият ва санъат муассасаларига алоҳида эътибор қаратиш, уларнинг моддий-техник базасини мустаҳкамлаш чораларини кўриш зарур.

Жорий йилда бюджет маблағлари ҳисобидан 22 та театр ва маданият объектлари қурилади ва реконструкция қилинади. Шунингдек, давлат-хусусий шериклиги асосида 20 та маданият маркази ва истрохот боғлари фаолиятни йўлга қўйилди.

Кинематография соҳасида бадиий жиҳатдан етук асарлар яратиш, замонавий киноиндустрияни ривожлантириш, жумладан, янги кинотеатрлар қуришни таъминлаш лозим.

Жорий йилда давлат бурюртмаси асосида кино маҳсулотлари ишлаб чиқаришни молиялаштириш такомиллаштирилади. Шу боис, Кинематографияни 2030 йилгача ривожлантириш концепциясини ҳамда “Кинематография тўғрисида”ги қонунни ишлаб чиқишимиз лозим.

Бундан ташқари, бу йил маданият ҳаётимиздаги муҳим воқеа – Шаҳрисабз шаҳрида иккинчи Халқаро мақом фестивалини муваффақиятли ўтказишимиз керак.

Шунингдек, 2020 йилда халқимиз тарихининг мураккаб давларида, маърифат машаласини баланд кўтариб чиққан улуг аллома ва жамоат арбоби Маҳмудхўжа Бехбудийнинг 145 йиллик таваллуд санаси кенг нишонланади.

Умуман, биз жиддийлик ҳаракати, маърифатпарвар боболаримиз меросини чуқур ўрганишимиз керак. Бу маънавий хазинами қанча кўп ўргансак, бугунги кунда ҳам бизни ташвишга солаётган ҳудуд кўп саволларга тўғри жавоб топамиз. Бу бебаҳо бойликни қанча фаол тарғиб этсак, халқимиз, айниқса, ёшларимиз бугунги тинч ва эркин ҳаётининг қадрини англаб етади.

Муҳтарам юртдошлар! Ҳар томонлама мукамал ва самарали бошқарув тизимини яратиш – олдимизда турган улкан вазифаларни бажаришнинг асосий шартидир.

Биз парламентнинг қонун ижодкорлиги, парламент назоратини самарали ташкил этиш механизми билан боғлиқ барча масалаларни кунга кеча Олий Мажлисда бўлиб ўтган учрашувларда атрофли ва чуқур муҳокама қилиб олдик.

Шу билан бирга, қуйидаги долзарб масалаларга эътиборингизни қаратмоқчиман.

Биринчидан, жойларда ижро ва вакиллик органларининг давлат бошқарувидаги роли ва масъулиятини янада ошириш зарур. Ҳокимлар охириги 3 йилда уларга берилган кенг ваколатлардан қанчалик самарали фойдаланаётганини, вазирилик ва идораларнинг ҳудудий тузилмалари фаолияти натижадорлигини назорат қилиш бўйича янги тизим яратиш шарт.

Шу ўринда ҳақли савол турғилади: нима учун Бош вазирдан бошлаб барча ҳукумат аъзолари, вилоят ҳокимлари парламентга ҳисобот беради-ю, вилоят ва туманлардаги раҳбарлар ўз фаолиятини ҳақида маҳаллий кенгашларга ҳисобот бермаслиги керак? Шунинг учун вилоят ва туман ҳокимлари ўз дастурлари ва уларнинг ижроси тўғрисида вилоят кенгашларида ҳисобот берадиган тизим жорий қилинади.

Айни вақтда фармонлар, қарорлар, концепция ва стратегияларда белгиланган индикаторлар ва мақсадли параметрларнинг ижроси бўйича ҳокимлар ўз ҳудудларидаги оммавий ахборот воситалари ва жамоатчиликка мунтазам ахборот бериб боришлари керак бўлади.

Ишинг самарасини ошириш мақсадида маҳаллий вакиллик органлари фаолиятида Кенгаш сўрови институтини жорий этишни тақлиф қиламан.

Яна бир муҳим масала. Амалдаги қонун ҳужжатларида ҳокимликларнинг 300 га яқин вазира ва функциялари назарда тутилган. Шундан 175 таси, мазмун-моҳиятига қўра, ҳокимларнинг асосий вазифаларни тоғмасига қирмайдиган ва турли идораларнинг функцияларини тақдорлайди. Бу эса, иш сифати ва ижро интизомига салбий таъсир қўрсатиши табиий.

Шу сабабли Олий Мажлис Сенатига, Адлия вазирлигини жалб этган ҳолда, шу йилнинг биринчи ярмида ҳокимларнинг ваколатларини қайта кўриб чиқиш ва уларга ҳис бўлмаган ҳамда бир-бирини тақдорлайдиган функцияларни тегишли органларга ўтказишни таъминлаш бўйича тақлиф тайёрлаш топширилди.

Иккинчидан, нодавлат нотижорат ташкилотлари ва фуқаролик жамиятининг бошқа инстиутлари бугунги кунда аҳолини ўйлантиратган муаммоларга давлат идоралари эътиборини қаратиб, ўзларининг асосланган тақлифларини бериб боришлари мақсадга мувофиқ бўлади.

Бунинг учун мамлакат ва ҳудудлар даражасида нодавлат нотижорат ташкилотлари билан ижтимоий шериклини кенг йўлга қўйиб, грантлар ва ижтимоий бурюртларини қўлайтиришимиз керак. Вазирлик ва идоралар ҳам бир четда томошабин бўлиб ўтирмасдан, бундай ижтимоий ҳамкорлик ишларини кенгайтириши лозим. Шунинг учун Олий Мажлис ҳузуридаги Нодавлат нотижорат ташкилотларини ва фуқаролик жамиятининг бошқа институтларини қўллаб-қувватлаш жамоат фонднинг фаолиятини такомиллаштириш даркор.

Мамлакатимизнинг ижтимоий-иқтисодий ҳаётига оид ва жамоатчилик алоҳида алоҳида қизиқтириши ўйотадиган ўта муҳим масалаларга доир қарорларни қабул қилишда жамоатчилик билан маслаҳатлар, жамоатчилик эшитувларини ўтказиш мажбурийлигини аниқ белгилаш керак. Жамоатчилик маъқул деса – маъқул, номмақул деса – номмақул бўлади.

Жамоатчилик назоратини янада қучайтириш, давлат ва жамият ўртасида Узаро яқин ҳамкорлик ўрнатиш мақсадида Ўзбекистон Республикасини Жамоатчилик палатасини ташкил этишни тақлиф қиламан.

Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг Барқарор ривожланиш мақсадларини бажаришда парламент, ҳукумат ва фуқаролик жамияти институтларининг амалий ҳамкорлигини йўлга қўйиш, бу масала бўйича мунтазам равишда парламент ва жамоатчилик эшитувларини ташкил этиш лозим.

Хурматли депутатлар ва сенаторлар! Бугунги кунда ислохотларимиз самараси кўп жиҳатдан тўртта муҳим омилга – яъни, қонун устуворлигини таъминлаш, коррупцияга қарши қатъий курашиш, институционал салоҳиятни юксалтириш ва кучли демократик институтларни шакллантиришга боғлиқ.

Қонун устуворлиги ва суд-ҳуқуқ соҳасидаги асосий вазифалар ҳақида Конституция кунига бағишланган тантанали маросимда батафсил тўхталиб ўтганимиздан яхши хабардорсиз.

Бу борада қуйидаги қўшимча вазифаларга эътиборингизни қаратмоқчиман.

Авалло, суд мустақиллигини тўлиқ таъминлаш – энг муҳим вазифаларимиздан бири бўлиши зарур.

Яна бир бор айтмоқчиман – дастлабки терговда давом этиб келаётган қонун бузилиш ҳолатларини фақат ва фақат судларнинг ҳақиқий мустақиллигига эришиш орқали бартараф этиш мумкин.

Бу борада қабул қилган қонуний чора-тадбирларимиз аниқ натижалар бера бошлади. Ушбу ижобий ўзгаришларни Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг судьялар мустақиллиги бўйича махсус вакили Диего Гарсия-Саян жаноблари ҳам алоҳида эътироф этди.

Ўтган 3 йилда 1 минг 989 нафар, 2019 йилнинг ўзида 859 нафар фуқарога нисбатан оқов ҳужми чиқарилди. Шунингдек, 2019 йилда 3 минг 81 нафар шахс суд залидан овоз қилинган бўлса, 2 минг 623 нафар фуқарога асоссиз қўйилган моддалар айбловдан чиқарилди ва ўзгаририлди.

Судьяларимизнинг адолатли ва қонун устуворлигини таъминлаш борасида оқлов ҳукмларини чиқараётгани, ҳеч шубҳасиз, суд-ҳуқуқ соҳасидаги энг катта ютуғимиздир. Мен, Президент сифатида, судьяларнинг бундай жаросати ва қатъиятини бундан кейин ҳам тўлиқ қўллаб-қувватлайман.

Энди суд орқали инсонларнинг ҳуқуқи тикланганини эътироф этиш билан чекланиб қолмасдан, нима сабабдан судга бўлган тергов жараянида инсон ҳуқуқ ва эркинликларини бузилган, деган саволни ҳам кўндаланг қўядиган, таъйиқлар учун жавоб берадиган вақт келди.

Эски тузумдан қолган ва ҳануз давом этаётган суд қарорларини прокуратура томонидан қачириб олиб, ўрганиш амалиётини чолғаш лозим. Энди фақат иш юзасидан шикоят келиб тушган ҳолдагина прокурор суд қарорини олиб ўрганиши мумкин.

Суд раислари томонидан судьяларнинг фаолиятини баҳолаш ва уларга нисбатан интизомий иш қўзғатиш бўйича ваколатларини қайта кўриб чиқиш керак.

Давлат идоралари мансабдорлари шуни чуқур англаб олсинлар: судлар мустақиллигини таъминлаш масаласи

бундан буён ҳам шахсан Президентнинг қаттиқ назоратида бўлади. Суд оstonасига қадам қўйган ҳар бир инсон, Ўзбекистонда адолат ҳукм сураётганига тўла ишонч ҳосил қилиши керак. Акс ҳолда, буюк немис файласуфи Иммануил Кант айтганидек, “Адолат йўқолган пайтда, ҳаётнинг қадрини белгилайдиган бошқа ҳеч нарса қолмайди”.

Бу ҳақиқатни ҳеч қачон унутмаслигимиз керак. Ўзбекистонда судьялар қонунларини толмас ҳимоячилари, адолатнинг мустаҳкам устунлари бўлиши лозим.

Олий суд, Судьялар олий кенгаши, Адлия вазирлиги ушбу йил мuddатда юқорида билдирилган тақлифларни амалиётга жорий этишни назарда тутадиган, қонун лойиҳасини киритсин.

Иккинчидан, суд-ҳуқуқ соҳасига доир асосий қонун ва кодекслар бундан даярли 20-25 йил олдин қабул қилинган бўлиб, ҳозирги давр талабларига жавоб бермайди.

Шу сабабли парламент яқин йилларда Фуқаролик, Жиноят, Жиноят-процессуал, Жиноят-ижро, Маъмурий жавобгарлик тўғрисидаги кодексларни янгидадан қабул қилиши мақсадга мувофиқдир. Бу борада, аввало, тергов ва суд амалиётига инсон ҳуқуқлари соҳасидаги илгор стандартларни жорий этишга алоҳида эътибор қаратиш керак.

Қонунчиликни янгилашдан мақсад – фақат қонун қабул қилиш эмас, аксинча, янги қонунлар эртага одамларга қандай амалий наф бериши, уларнинг ҳаётини қандай энгилаштириши ҳақида бош қотиришдан иборат бўлмоғи лозим.

Учинчидан, ҳуқуқбузарликларнинг барвақт олдини олиш соҳасидаги ислохотларни янги босқичга кўтариш зарур.

Биз икки ишлар идоралари фаолиятини такомиллаштириш бўйича жиддий ислохотларни амалга оширмоқдамиз. Бироқ, очик тан олиш керак, ушбу идоралар халқ халқчил тузилмага, фуқароларнинг чинакам ҳимоячисига айлангани йўқ.

Тизимда давлат тартибининг сақлаш, жиноятларга қарши курашиш ва жамоат хизматларини қўрсатиш фаолиятига доир аниқ мезонлар белгиланмаган. Шу сабабли ислохотларни давом эттириб, икки ишлар идораларини одамларимизнинг оғирини энгил қиладиган тузилмага айлантириш зарурлигини ана бир бор тақдорлаш ўринли, деб биламан.

Бу масала янги парламент, хусусан, Сенат олдидаги беш йиллик вазира бўлиб, бунинг учун барча ташкилий-ҳуқуқий асосларни яратиш ва амалий чоралар кўриш лозим.

Икки ишлар органлари учун барча даражадаги раҳбарларнинг малакасини ошириш ва мақсадли тайёрлаш тизимини ташкил этиш зарур.

Тўртинчидан, афсуски, жамиятимизда коррупция иллоти ўзининг турли кўринишлари билан тараққийлашга ғоя бўлмоқда. Бу ёвзу бўлибнинг олдини олмасак, ҳақиқий ишбилармонлик ва инвестиция муҳитини яратиш бўлмайди, умуман, жамиятнинг бироз тармоғи ривожланмайди.

Тадбиркорлар ханузгача ер ажратиш, кадастр, қурилиш, лицензия, боғжона, банк, давлат харидлари каби соҳаларда коррупцияга дуч келаётганини Президент номига келиб тушаётган қўллаб-қувватлар ҳам, матбуот ва ижтимоий тармоқлардаги чиқарилган ҳам яққол қўрсатиб турибди.

Коррупцияга қарши курашишда аҳолининг барча қатламлари, энг яхши мутахассислар жалб қилинмас экан, жамиятимизнинг барча аъзолари, таъбир жоиз бўлса, “ҳалоллик ваққинаси” билан эмланмас экан, ўз олдимизга қўйган юксак марраларга эриша олмаيمиз. Биз коррупциянинг оқибатлари билан курашишдан унинг барвақт олдини олишга ўтишимиз керак.

Ана шу вазифалар ижросини тизимли ташкил этиш мақсадида парламент ва Президентга ҳисоб берадиган, коррупцияга қарши курашишга масъул бўладиган алоҳида орган ташкил этишни тақлиф этаман.

Президент Администрацияси Олий Мажлис палаталарининг тегишли қўмиталари билан биргаликда ушбу йил мuddатда тегишли фармон лойиҳасини ишлаб чиқсин.

Бешинчидан, фуқаролик масалаларига оид қонунчиликни такомиллаштириш орқали инсон ҳуқуқларини таъминлаш борасида навбатдаги муҳим қадам қўйиш зарурлигини ҳаётнинг ўзи тақозо этмоқда.

Айниқса, мамлакатимизда узоқ вақтдан бери яшаб келаётган, лекин Ўзбекистон фуқароси деган ҳуқуқий мақомга эга бўла олмаётган мингглаб юртдошларимизнинг ана шу муаммосини қонуний ҳал этиш бўйича ташкилий-ҳуқуқий чораларни қўриш вақти келди, деб ўйлайман. Хусусан, 1995 йилгача

